

UDK 811.163.42'282(497.5-3 Novalja)

811. 81163.42'342.8

811.163.42'367.622

Izvorni znanstveni članak

Rukopis primljen 19. IV. 2010.

Prihvaćen za tisak 8. IX. 2010.

Silvana Vranić

Odsjek za kroatistiku

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Trg Ivana Klobučarića 1, HR-51000 Rijeka

silvana.vranic@ri.t-com.hr

NAGLASNI TIPOVI IMENICA U GOVORU NOVALJE NA OTOKU PAGU

U članku se na temelju podataka dobivenih usmjerenim terenskim istraživanjem¹ u govoru Novalje na otoku Pagu prikazuju naglasni tipovi imenica u tom govoru s obzirom na mjesto i vrstu naglaska (i podtipovi s obzirom na postojanje prednaglasnih duljina te varijante s obzirom na stupanj inovativnosti): a) tip *a* sa stalnim mjestom naglaska na vokalu osnove, b) tip *b* sa stalnim mjestom naglaska na vokalu nastavka, c) tip *c* s alternirajućim mjestom naglaska na vokalu osnove i na vokalu nastavka.

0. Uvod

Govori su otoka Paga² u recentnoj literaturi što detaljnije prikazuje njihove značajke na fonološkoj razini uključeni u jugoistočni makrosustav ili sjeverozapadni makrosustav (Vranić 2002: 124–127). Govor Novalje prema toj podjeli pripada drugomu paškomu makrosustavu i, šire, rubnomu poddijalektu čakavskoga ikavsko-ekavskoga dijalekta. Unutar sjeverozapadnoga paškoga makrosustava govor Novalje s govorom Stare Novalje, govorom Luna i njegovih zaselaka određen je sjevernim tipom jer je pojedinim jezičnim značajkama suprotstavljen mikrosustavu govora Metajne s mjesnim govorom Zubovića i govorom Kustića te mikrosustavu govora grada Paga s govorom Košljuna, koji

¹ Istraživanje je provedeno u okviru projekta *Prilozi za istraživanje čakavskih dijalekata na području zapadne Hrvatske* što ga financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

² Klasifikacije se tih govora u novijoj literaturi razlikuju (v. primjerice Houtzagers 1987: 66–67, Vranić 2002: 27, 30–37, Vulić 2002: 94–97, Lisac 2003: 50, 2009: 139).

čine južni tip, kao i govoru Kolana, govoru Mandri i govoru Šimuna, koji pripadaju trećemu, interferentnomu tipu toga makrosustava.

1. Imenske sklonidbene vrste

U imenica su novaljskoga govora relevantne gramatičke kategorije roda (muški, srednji i ženski gramatički rod),³ broja (jednine i množine),⁴ padeža (N, G, D, A, V, L, I) i kategorija ‘živo’/‘neživo’.

Podjela se na sklonidbene vrste temelji na podjelama u recentnim radovima o morfologiji imenica organskih idioma hrvatskoga jezika.⁵

Oblici imenica sadrže osnovu, koja se može sastojati od korijena i sufiksa/sufikasa, i nastavak. Oblici s nepostojanim *-a-* (u NA jd. i u G mn.) ne predstavljaju novu osnovu, već je kao osnova uzet lik bez nepostojanog *-a-* (npr. N jd. *kotāl*, *papār*: G jd. *kotl-ā*, *papr-ā*).

U govoru Novalje razlikuju se tri sklonidbene vrste: I. *a-vrsta*, u koju ulaze imenice muškoga roda kojima osnova završava konsonantom (i nastavkom *-o* i *-e* u N jd., uglavnom osobna imena) i srednjega gramatičkoga roda (uključujući i zbirne imenice, imenice singularia tantum, poput *sudē*, i imenice pluralia tantum, poput *vrāta*, glagolske imenice i oblike nepravilnih imenica *bokē*, *čeljādē*, *đko*, *ūho*...), pri čemu nastavak *-o* pretežito imaju imenice kojima osnova završava nepalatalom, nastavak *-e* imenice kojima osnova završava palatalom, dok je *-Ø* nastavak u imenica kojima je osnova u svim padežima izuzev u NAV jd.

³ U određivanju je roda i broja imenica u hrvatskim jezikoslovnim priručnicima i znanstvenim radovima dosta neslaganja (v. o tome npr. u Tafrā 2005., 2007.). U ovom se radu imenice određuju na paradigmatskoj osi, pa su i imenice kojima se ne podudaraju gramatička kategorija roda i izvanjezična kategorija spola, kakve su primjerice *papa*, *uvegija* i sl., uključene u paradigmu imenica ženskoga roda (II. vrste) premda su realno muškoga roda/spola jer uz njih dolazi atribut i dijelovi predikata u m. r. (*njezin uvegija*; *Papa je govoril*.).

⁴ Imenice kojima su gramatička kategorija broja i izvanjezična brojnost onoga što imenica izražava nepodudarne, npr. tipa *vrata*, *kišta*, *pluā* i sl., uključene su u množinsku paradigmu imenica s. r. (pluralia tantum), a sročne su s atributom i dijelovima predikata ujednačenim s mn. ž. r. (*lipe vrata*, *nove kišta*, *bolesne pluā*; *Vrata su in nove.*); nepravilne imenice *oko*, *uho* uključene su u imenice srednjega roda jedninom, u paradigmu imenica ž. r. množinom: *oči*, *uši*, a sročne su s atributom i dijelovima predikata u mn. m. r. (*ovi oči*, *njihovi uši*; *Uši su joj veli.*); zbirne imenice tipa *dica*, *braā* (singularia tantum) uključene su u jedninsku paradigmu ž. r., sročne su u NV s atributom u mn. ž. r. (*dobre moje dica*), a u ostalim padežima s jd. ž. r. (*A moju dicu*) te s dijelovima predikata u mn. ž. r. (*Dica su in dobre.*) ili su u svim padežima jednakih gramatičkih kategorija (*dobra moja braā*), a sročne su s dijelovima predikata u mn. s. r. (*braā su in vridna*); zbirne imenice tipa *sude*, *voē* uključene su u jedninske oblike imenica s. r. i sročne su s atributom i dijelovima predikata u jd. s. r. (*šporko sude*, *friško voē*; *Sude je novo.*).

⁵ V. primjerice Houtzagers (1985., 1999.), Houtzagers – Budovskaja (1996.), Kalsbeek (1998.), Langston (2006.), Lukežić – Zubčić (2007.), Zubčić (2006a).

(u imenici *bokē* i u G jd., a u imenici *čeljādē* i u I jd.) proširena konsonantom *-n-* ili *-t-* (ili iznimno konsonantom *-s-*), a nastavak *-a* izniman je (u imenici *dobā* u značenju ‘dio dana, godine’); imenice obaju rodova imaju genitivni nastavak *-a*; II. *e-vrsta*, u koju ulaze imenice ženskoga gramatičkoga roda, uključujući i one kojima gramatička kategorija roda nije podudarna s izvanjezičnom kategorijom muškoga prirodnoga roda/spola (npr. *uvegija*), zbirne imenice, imenice singularia tantum (npr. *dicā*, *dobā* u značenju ‘vrijeme, trenutak’) ili pluralia tantum (npr. *nōvine*⁶) s nastavkom *-a* ili *-e*, dok je *-Ō* nastavak u imenica *htēr*, *kōkoš* i *māter*; genitivni im je nastavak *-e*; III. *i-vrsta*, u koju su uključene imenice ž. r. kojima osnova završava konsonantom, a genitivni im je nastavak *-i*.

2. Naglasni tipovi

U skladu s akcentološkom literaturom i recentnim monografskim raspravama u kojima su naglasni tipovi uključeni u dijelove o morfologiji (primjerice Houtzagers 1985., 1999., Kalsbeek 1998., Langston 1999., 2005., 2006., Kapović 2005a, 2005c, 2006., 2007., 2008a, 2008b, 2010., Lukežić – Zubčić 2007., Stang 1965., Stankiewicz 1993., Zubčić 2006a, 2010.), imenice se u govoru Novalje prema ishodišnim tipovima u praslavenskom i općeslavenskom jeziku⁷ također klasificiraju u tri naglasna tipa⁸ s obzirom na mjesto (tipovi) i vrstu naglasaka (podtipovi, unutar kojih su i hijerarhijski niži podtipovi s obzirom na postojanje prednaglasne duljine):

tip *a* sa stalnim mjestom naglasaka na vokalu osnove⁹

tip *b* sa stalnim mjestom naglasaka na vokalu nastavka

⁶ Samo su stariji govornici ovjerali i *nōvina*.

⁷ Slijedeći tumačenja u najnovijim raspravama o povijesnom razvoju hrvatskoga jezika, ovdje se praslavenski jezik poima kao jezik kojim su Slaveni govorili do oko 6. st., a općeslavenski kao jezik kojim su Slaveni govorili do otprilike 1100. g. (prema Matasović 2005: 105–106, jednako i Holzer 1995., 2007., Matasović 2008.).

⁸ Jezikoslovci moskovske akcentološke škole na čelu s V. A. Dyboom pretpostavljaju i praslavensku naglasnu paradigmu *d*, s mobilnom akcentuacijom, očuvanu i u nekim čakavskim govorima. U novijoj je literaturi ta teza uglavnom odbačena (Vermeer 2001: 154–155, Langston 2005: 129). Autori osim nepouzdanе građe (susačke građe, građe mjesta Sali, na kojoj su, kada je riječ o čakavštini, akcentolozi moskovske škole temeljili svoju pretpostavku), upozoravaju na još jedan nedostatak teze: gubitak neoakuta u većini čakavskih govora iz kojih su podatci kojima ju argumentiraju omogućava miješanje naglasnih tipova (v. primjerice Langston 2006: 261, Kapović 2008b: 7).

⁹ U naglasnoj tipologiji funkcionalnim su se potvrdili termini *osnova* i *nastavak*, pa su primijenjeni i u ovom tekstu (v. npr. Stankiewicz 1993., Kalsbeek 1998., Langston 2006., Lukežić – Zubčić 2007.).

tip *c* s alternirajućim mjestom naglaska na vokalu osnove i na vokalu nastavka.¹⁰

2.1. Naglasni tip *a*

U praslavenskom i u općeslavenskom jeziku pripadale su mu imenice s akutom na istom vokalu osnove u svim oblicima.¹¹ S obzirom na vrstu naglaska u osnovi dijeli se na dva podtipa:¹²

a1) *s istim naglaskom u svim oblicima na vokalu osnove*

1. *â naglasak na istome mjestu osnove u svim oblicima*

I. vrsta, m. r.

bàbor ('sljepić'); *biľig* ('oznaka'); *Božĩť*;¹³ *bràboljak* ('sitan ovčji izmet zr-

¹⁰ U dijelu se recentnih akcentoloških rasprava razlikuju naglasne paradigme *a*, *b*, *c* kada se pojašnjavaju dijakronijski, odnosno kada se govori o rekonstruiranim praslavenskim i općeslavenskim naglasnim paradigmama, i *A*, *B*, *C* kada se govori o naglasnim paradigmama na sinkronijskoj razini u pojedinim slavenskim idiomima (v. npr. Dybo – Zamjatina – Nikolaev 1990: 172–251, Kapović 2007: 71–72, 2010: 51).

¹¹ U suvremenim čakavskim govorima valja očekivati kontinuantu toga tipa, ali s nekim inovacijama u određenih imenica, ponajprije u južnim čakavskim govorima (s povlačenjem naglaska na prethodni slog osnove u *G mn.*, kao i u većini štokavskih govora, primjerice u govoru Braća: *nedĩja*: *nědij/nedĩj*, u govoru Hvara: *besĩda*: *běsid/besĩd*, usp. Langston 2007: 151, 256).

¹² U hrvatskom su jeziku, pa time i u čakavskim govorima, općeslavenske naglasne paradigme očuvane, no preoblikovane djelovanjem glasovnih promjena razlikuju se od izvornih svojim značajkama, ali i pripadajućim im riječima. Rekonstruirane su praslavenske oblike u svojim radovima ponudili brojni akcentolozi. Budući da moskovska akcentološka škola uključuje i naglasnu paradigmu *d*, a u ovom je radu polazišna Stangova klasifikacija, uzete su u obzir u prvom redu rekonstrukcije i određenje paradigmi u Derksenovu rječniku (dalje: 2008.). Ako je rekonstrukcija preuzeta iz koje druge rasprave, navodi se prezime autora, oznaka djela i stranica na kojoj je napisana. Naglasnomu tipu *a* u govoru su Novalje pridružene i imenice koje su u praslavenskom i u općeslavenskom bile dijelom naglasnoga tipa *c*, primjerice **bōgъ* (2008: 50), **gnōjъ* (2008: 170), **gōlqъъ* (2008: 175), **kōrākъ* (Kapović 2007: 75), **lědъ* (2008: 270), **mědъ* (2008: 306), **nōktъ* (2008: 355), **ōlkътъ*, **ōlkътъ* (2008: 368), **zvōnъ* (2008: 550); **āje* (2008: 27), **čērvo* (2008: 85), **lěto* (2008: 274), **měšo* (2008: 315), **mōre* (2008: 325), **pōle* (2008: 411), **sěno* (2008: 446), **sěrdьce* (2008: 485)/**sěrdьce* (Kapović 2005a: 127–131), **těsto* (2008: 492), **ūxo* (2008: 507); **ěsenъ* (2008: 144), **mōldostъ* (Kapović 2007: 76), **rěčъ* (2008: 434), **zvěřъ* (2008: 549); tipa *b*, npr. **rōtъ* (2008: 417); **byčelà* (2008: 72); **gumьnò* (2008: 195), **ūstà* (2008: 509). Za neke imenice koje su u govoru Novalje priključene naglasnomu tipu *a* postoje jaki argumenti da su pripadale dvjema paradigmama, primjerice **děverъ*, koju R. Derksen pripisuje paradigmi *a*, a vjerojatno je pripadala i naglasnoj paradigmi *c* (2008: 105), **grobъ*, koju pripisuje *b* i *c* paradigmi (2008: 190), **vorta*, koju pripisuje *b* i *c* paradigmi (2008: 529), **zemľà*, koju pripisuje *b* i *c* paradigmi (2008: 542). Jednosložne imenice I. vrste, m. r. koje znače što 'živo' prema dijalektološkoj akcentološkoj literaturi bile su dijelom naglasnoga tipa *c*, npr. **bōrvъ* (2008: 58), **mōžъ* (2008: 330), dok su neke pripadale naglasnoj paradigmi *b*, npr. **ežъ* (Kapović 2005b: 54). O tim imenicama v. i Lukežić – Zubčić 2007: 73.

¹³ Jedinice su suglasničkoga sustava ovoga govora i čakavsko *ť* i njegov zvučni parnjak, palatalni ploziv *đ* (danas češće nego ranije, uz *j*, rezultat jotacije dentala *d*, v. npr. Vranić 2002: 113).

nata oblika, ili nalik ovčjemu’); *brät*; *břk*; *břbac* (‘udarac’); *cřv*; *cřkar* (‘šećer’); *čäj*; *čëper* (‘krpelj’); *čovřk*; *dëk*; *dřnar*; *dřver*; *frřt* (‘voće’); *gřlub*; *gřm*; *järiř*; *kajřt* (‘čamac’); *kämen*; *kapřt*; *kapřs*; *křmad*; *komadřt*; *konřp*; *křmin* (‘ognjište’); *křrak*; *koromäč*; *krävusac* (‘bjelouška’); *křmar* (‘krastavac’); *kunpirřt*; *křp*; *mëtar*; *mřš*; *mladřt*; *mřin*; *řbruč*; *orřh*; *řsik* (‘obor’); *řžeg* (‘žarač’); *pëkmez*; *pëteh* (‘pijetao’); *pijät* (‘tanjur’); *pipliř*; *přt* (‘lonac, posuda za piće’); *přč* (‘jarac’); *přřatelj*; *přst*; *räk*; *rřdendan*; *sřmiř* (‘zabat’); *strřšak*; *susëd*; *řpähër* (‘štednjak’); *řunprëř* (‘glačalo’); *täst*; *Türčřn*; *verorřčitelj*; *vëtar*; *zajřk* (‘jezik’); *Zřboviř*; *žřpnik*

I. vrsta, s. r.

äuto; *bokë* (‘buket’); *hranjëvanje* (‘igra skrivača’); *klřpko*; *řko*; *přlje*; N mn. *přsa*; *sřto*; *sřce*; *řho*; N mn. *vřšala*; *zřcalo*; *žřto*, te

dřtë: G jd. *dřtëta* (s prednaglasnom duljinom samo u NAV jd.)¹⁴

II. vrsta, ž. r.

Amërika; *bëštija* (‘životinja’); *bräta*; *čäda*; *čřřnja* (‘trešnja’); *třrica* (‘petrolejka’); *dřtelina*; *gřdina*; *gřřina* (‘zmija’); *häljica*; *hřljada*; *jäbuka*; *kämara* (‘soba’); *kapřlica* (‘mladi crveni luk’); *křklja* (‘suknja’); *krřnica*; *lätica*; *řlita*; *lopätica*; *mätëha*; *nřřnja*; *ogrädica*; *řlovka*; *řsoba*; *přliva* (‘pljevel’); *rřba*; *rřdica* (‘rođakinja’); *sikřrica*; *skřsavica* (‘način lova liganja’); *slämarica*; *slavřja* (‘kadulja’); *täřna*: G mn. *täřan* (‘torbica’); N mn. *trřvile* (‘vile sa tri zuba’); *řzica*; *žřkva* (‘kolijevka’)

III. vrsta, ž. r.¹⁵

čëljad; *jësen*; *mlädost*; *pämet*; *přmot*; *skřb*; *spřvid*; *stärost*; *vřst*; *žällost*

2. â naglasak na istome mjestu osnove u svim oblicima (u G mn. na nepostojanom -a- u dijelu imenica II. vrste, ž. r.)

¹⁴ Ova imenica, kao i neke druge imenice srednjega roda kojima osnova u NAV jd. završava vokalom *e*, u ostalim padežima ima osnovu proširenu konsonantom -*t*- (kao što je istaknuto u *Uvodu*, imenica *bokë* bez proširene je osnove i u G jd., a imenica *čëljade* bez proširene je osnove i u I jd.; dio imenica proširuje osnovu konsonantom -*n*- ili -*s*-). Spomenute su imenice uključene u naglasni tip *a* jer je naglasak uvijek na vokalu sufiksa u svim oblicima u kojima se sufiks pojavljuje (Langston 2006: 174).

¹⁵ U ovom se govoru neke imenice tipa *a* »kolebaju između tipa *a* i tipa *c*« kao i u mnogim čakavskim govorima (v. i Langston 2006: 155–156). Primjerice, imenica *pämet* (koja je pripadala praslavenskomu i općeslavenskomu tipu *a*: **pämetь*, Derksen 2008: 390) ima L jd. *pämeti*, ali i *pameti*, I jd. *pämeti*, ali i *pametôn* pa je uključena i u tip *c*, a imenica *vřst* (**vřsta*, **vřstva*, Derksen 2008: 538) ima i G mn. *vřstř*, stoga je uključena i u tip *c*.

I. vrsta, m. r.

afân ('nesvijest'); *apartmân*; *barufânt* ('smutljivac'); *blâjdan*; *brâv*;¹⁶ *brûs*; *bruštilîn* ('posuda s ručicom za prženje kave'); *burîn*; *cimênt*;¹⁷ *cimîtar* ('groblje'); *facôl* ('rubac'); *fažôl* ('grah'); *frâtar*; *furêšt* ('stranac'); *fuštân* ('starinska suknja s oplećkom ili naramenicama'); *gôst*; *jêž*; *katamarân*; *kredît*; *kucîn* ('pas'); *kunjâdo* ('šurjak'); *kušîn* ('jastuk'); *kvâs*; *lîbar* ('knjiga'); *lijândar* ('vrsta ukrasne biljke: oleander'); *lîk* ('lijek'); N mn. *ljûdi*; *mêžnjar* ('zvonar, crkvenjak, poslužitelj u crkvi'); N mn. *môžljani* ('mozak'); *mûž*; *pamidôr* ('rajčica'); *pâs* ('pojas', 'struk'); *pâstorak*; *pût*; *pûtnik*; *rêd*; *sakrstân* ('crkvenjak'); *sântul* ('kum'); *srân*; *teštamênt* ('oporuka'); *turîst*; *velûd* ('velur'); *vilâjt* ('govorkanje')

I. vrsta, s. r.¹⁸

blâgo; *cvête*; *čîvo/crîvo*; *ditînstvo*; *gôzje* ('gvožđe'); *grôzje*; *gûmlo* ('gumno'); *jâje*; N mn. *kolîca*; N mn. *krîža*; N mn. *lêđa*; *lîšte*; *mêso*; *mêsto*; G mn. *mêsti/mêst*;¹⁹ *môre*, *pinčokânje* (1. 'zaigran trk janjeta', 2. pren. 'bezbrizhan život, mladenačko ludovanje'); *pîtanje*; N mn. *plûta*; *sêno*; *sûnce*; *têsto*; *ûlje*; N mn. *ûsta*; N mn. *vrâta*; *vratâšca*; *zêlje*; *zdrâvlje*

II. vrsta, ž. r.

bânda ('strana'); *bâta* ('Batina cipela'); *bâtica* ('tenisica'); *brênda* ('brenta'); *butîga* ('prodavaonica'); *bûža* ('rupa'); *crîkva*; *crîkvica*; *čîpnja* ('crepulja ili željezna posuda u obliku crepulje kojom se na ognjištu poklopi kruh ili što drugo da se ugrije ili ispeče', uz *čîpnja*²⁰); *intrâda* ('ljetina, prihod'); *katrîda* ('stolica'); *kradêncâ* ('kuhinjski ormar za posuđe i kuhinjski pribor'); *kršfânka*; *mâška*; *medicîna* ('lijek'); *mêndula* ('badem'); *mîna*; *mokrînja*; *mûla*; *palafînka*; *pâstorka*; *petrôljka*; *pînta* ('komad kruha izdužena oblika'); *pîva*; *Rîka*; *rîva*; *salâta*; *sûša*; *škôla*; *tâvula* ('stol'); *tekuîna*; *tergâtva* ('berba grožđa'); *tînta*; *tôrba*; *travêrsa* ('pregača'); *ûra*; *vêšta* ('haljina'); *vôžnja*; *zêrica* ('sitnica'); *zêmlja*;

(j)îgla: G mn. (j)îgâl; *kârta*: G mn. *karât*

¹⁶ Ova imenica ima u G mn. i oblik *bravôv*, pa je još uvijek i dijelom naglasnoga tipa *c*.

¹⁷ O izgovoru dugih vokala, u prvom redu /e/ i /o/ v. Vranić 2002: 111–112.

¹⁸ Imenice s. r. koje su bile dijelom tipa *c*, a razlikovale su se paradigmatki u jednini i u množini vrstom naglaska (poput *crîvo*, *jâje*, kao i ostale koje su zabilježene ili u jednini ili u množini, usp. Lukežić – Zubčić 2007: 87), ujednačene su, budući da je riječ o dvoakcenatskom sustavu, i vrstom naglaska i ulaze u naglasni tip *a*.

¹⁹ Likom *mêstî* u G mn. uključena je u naglasni tip *c*.

²⁰ Ovaj je oblik rjeđi i njime ova imenica pripada zasebnomu podtipu *a2*) s različitim naglascima na osnovi u kojem uz â na vokalu osnove u N jd. u preostalim oblicima paradigme na vokalu osnove stoji â (npr. G *čîpnje*, L *pod čîpnjon*, G mn. *čîpanj*).

III. vrsta, ž. r.

lâž; N mn. *ôsti*; *rîč*; *stvâr*, *zvîr*

a2) s različitim naglascima na vokalu osnove²¹

1. â naglasak u N(A) jd. na vokalu osnove s umetnutim -a-, â naglasak u ostalim kraćim oblicima zbog zatvorenoga sloga

I. vrsta, m. r., npr. *tânac*: G jd. *tânca* ('ples')

bânak ('klupa'); *brûnac* ('lonac s obodom za kuhanje jela na ognjištu'); *čêšalj*; *fundamênat* ('temelj'); *inkânat* ('dražba'); *jânjac*; *kânat* ('pašnjak'); *Kolânjac*; *lâkat*;²² *nôhat*; *pâlac*; *patimênat* ('ožiljak'); *ponedîljak*; *pôrat* ('luka'); *pûnat* (1. 'bod, ubod iglom ili šiljastim predmetom', 2. 'bod u igri'); *tenperamênat*; *trgôvac*; *ugrîzak*; *ûjac*; *ušînac* ('osa'); *zmijînac* ('poljska trava, murava')

1.1. s prednaglasnom duljinom u svim oblicima, npr. *zâtîlak*: G jd. *zâtîlka*

2. â naglasak na vokalu osnove u N(A) jd., â naglasak u ostalim oblicima

I. vrsta, m. r., npr. *krâj*: G jd. *krâja*

Bôg; *bubaniî* ('hljepčić'); *bubrîg*; *dêd*; *gnôj*; *grôm*; *gospodîn*; *grôb*; *Ivân*; *krûh*; *lêd*; *lûk*; *mêd*; *muninêl* ('kolovrat'); *obêd*; *obrâz*; *popîť*; *pôt* ('znoj'); *prâg*; *sîr*; *tovâr*: G mn. *tôvar*; L mn. *tovârih/tovâriman* ('magarac'); *zvôn*²³

2.1. s prednaglasnom duljinom u svim oblicima

I. vrsta, m. r., npr. *vâpôr*: G jd. *vâpôra* ('parobrod')

nâslôn ('natkriven prostor za čuvanje magarca'); *pôdlôg* ('potplat'); *pôvôj*

III. vrsta, ž. r., npr. *lênost*: G jd. *lênosti*

dûznôst; *ljûbâv*

3. â naglasak na vokalu osnove u svim padežima osim u G mn. u kojem je na vokalu osnove â naglasak (u dijelu je imenica â naglasak u svim padežima

²¹ Razlozi duljenja različiti su: zatvaranje sloga sonantom, šumnikom i skupinom šumnika (v. npr. Houtzagers 1987: 68–69, Lukežić: 1990., Vranić 2002: 55–57, Langston 2006: 106–113) ili kompenzacijsko duljenje/kompenzatorno duljenje, tj. duljenje u novonastalim zatvorenim slogovima u zamjenu za ispadanje poluglasa (v. npr. Timberlake 1983a: 207–235 i 1983b: 293–319, Langston 2003: 169–186, Lukežić – Zubčić 2007: 80, Kapović 2010: 79). Važno je napomenuti da se u literaturi naglašava i preduvjet kompenzacijskomu duljenju – cirkumfleks na prvom slogu (npr. *bôgъ, Derksen 2008: 50), tj. pripadnost imenice naglasnomu tipu *c* (Kapović 2010: 79). K. Langston predlaže razumijevanje prvih tipova duljenja sloga u sinkronijskom smislu kao proces analogan kompenzacijskomu duljenju (2006: 113–116).

²² Kada je riječ o imenici *lâkat* u značenju 'antropološka mjerna jedinica 60 cm', G mn. glasi *lakât*.

²³ Ovjereno je i *zvôno*, imenica I. vrste, s. r. naglasnoga tipa *a* i podtipa s različitim naglascima: s â u svim oblicima na vokalu osnove osim u G mn. u kojem je na istome mjestu â naglasak.

izuzev u G mn. rezultat duljenja, a *â* naglasak je u G mn. imenica s nepostoja-
nim *-a-* ili je rezultat pomaka siline na prednaglasnu kraćinu)

I. vrsta, s. r., npr. *kòlo*: G mn. *kôl*

jàto; *kolèno*: L mn. *kolènih*; *kopìto*; *lèto*; *zvòno*;

godìšte: G mn. *gòdišť*; N mn. *komôštra*: G mn. *komôštar* ('lanac nad ognji-
štem na kojem visi kotao, lonac')

II. vrsta, ž. r., npr. *tavàja*: G mn. *tavâj* ('stolnjak')

besèda; *bisàga*; *brimenìca* ('plosnata drvena bačva za prenošenje vode
na tovarnoj životinji'); *bùra*; *tàta* ('otac'); *čèla*; *dèka* ('pokrivač od vune i
sl.');

derìna ('ledina'); *famèlja* ('obitelj, porodica'); N mn. *gradèle* ('roštilj');
gramàča; *gužìca* ('stražnjica'); *intimèla* ('jastučnica'); *kljùka* (1. 'dio sedla u
obliku slova L', 2. 'kvaka', 3. 'štap s kukom kojom se čupa sijeno iz stoga');
kobasìca; *kobìla*; *košàra*; *košťica*; *košťlja*; *kràva*; *kùta*, *kudìlja* ('preslica, napra-
va za pređenje'); *likarìja*; *livàda*; *lopàta*; *màma*; *Marìja*; *màter*: G mn. *matêr*;
metfìca; *mòtika*: G mn. *motik*; *mrìža*; *mùka*; *nesrìta*; *nevìsta*; *planìna*; *pletenìca*;
pogàča; *postìlja*; *prèja*; *ràna*; *rìba*; *sànja*; *sikìra*; N mn. *škàle*; *slika*; *sùlja* ('pre-
krivač, jastuk koji se podmeće pod samar'); N mn. *škàre*; *škràpa*; *šùma*; *tarkìja*
('pojas, opasač'); N mn. *tiràke* ('naramenice za hlače'); *uvegìja* ('zaručnik',
'mladoženja'); *vrìta*; *ženìca*;

brùkva: G mn. *brùkav* ('čavao'); N mn. *gràblje*: G mn. *gràbalj*; *krùšva*:
G mn. *krùšav*; *lòkva*: G mn. *lòkav*; *mârka*; *molìtva*; *narânža*: G mn. *narânaž*;
prâskva: G mn. *prâsak* ('breskva'); *smòkva*: G mn. *smòkav*.

2.2. Naglasni tip *b*²⁴

Uključuje imenice koje su u praslavenskom jeziku imale naglasak na na-
stavku, a danas imaju naglasak regresivno pomaknut na osnovu u oblika koji su
imali naglašeni poluglas, ali i naglasak na osnovi u oblika koji su imali nagla-
sak na vokalu nastavka.²⁵

²⁴ Složenost naglasnih tipova *b* i *c* uvjetuje drukčiju podjelu no u tipu *a*, u kojem je bilo mo-
guće uspostaviti dva zajednička podtipa i njihovu unutarnju tipologiju. Naglasna tipologija unu-
tar tipova *b* i *c* usustavljena je u zavisnosti od paradigmatске vrste imenice. U hrvatskom jeziku
praslavska naglasna paradigma *b* u *i*-osnova nije zastupljena (nije bila plodna već u praslaven-
skom razdoblju, usp. Illič-Svityč 1963: 146–147, Matasović 2008: 212), stoga su imenice tih os-
nova klasificirane ili u naglasni tip *a* ili u naglasni tip *c* (v. Kapović 2007: 72).

²⁵ Primjerice, u imenica m. r. i s. r. naglasak u LI mn. pomaknut je na finalni slog osnove
u mnogim govorima, pa i u sinkretičkim oblicima DLI mn., analogijom i u G mn. s nastavkom
-ov (Langston 2006: 161–163, 171–173). U imenica ž. r. varijante se s naglaskom na inicijalnom
i na sljedećem slogu osnove mogu javiti u G mn., posebice u imenica koje su imale *jer* u final-

b) *I. vrsta, m. r.*²⁶

1. *â* naglasak na jedinom ili dočetnom vokalu osnove u N(A) jd. te na vokalu nastavka u GD(A) L jd. i u NDAVLI mn. (uz *â* naglasak na vokalu osnove u dijelu imenica); *â* naglasak na vokalu nastavka u I jd. i u G mn. (uz *â* naglasak ili dublete s *â/â* kao rezultatom duljenja na vokalu osnove); *â/â* naglasak na vokalu osnove ili *â* naglasak na vokalu nastavka u V jd. Unutar ovoga podtipa razlikuju se varijante s obzirom na stupanj inovativnosti:²⁷

a) s naglaskom na vokalu nastavka u G mn. (ili dubletama) i u DLI mn., npr. *udovâc*: G jd. *udovcâ*, VL jd. *udovcû*, I jd. *udovcên*, N mn. *udovcî*, G mn. *udovcêv*, DLI mn. *udovcîman*²⁸

crnâc: V jd. *crncû*, G mn. *crncêv/crñcev*, DLI mn. *crncîman*; *štramâc*: G mn. *štramcêv/štrâmcêv*, DLI mn. *štramcîman* ('madrac'); *vîh*: G mn. *vrhôv*, DLI mn. *vršîman*

b) s naglaskom na vokalu osnove u GDLI mn., npr. *pôp*: G jd. *popâ*, V jd. *pôpu*, L jd. *popû*, I jd. *popôn*, N mn. *popî*, G mn. *pôpov*, DLI *pôpiman*

nom slogu osnove u tom padežu (Langston 2006: 146–148). U naglasni su tip *b*, uz imenice koje su, sudeći prema rekonstrukcijama u relevantnoj literaturi (u prvom redu u Derksenovu rječniku iz 2008.), pripadale istomu tipu i u praslavenskom i u općeslavenskom jeziku, npr. *blъxъ (2008: 47), *glistъ, *glistâ (2008: 164), *kozâ (2008: 242), uključene i imenice koje su pripadale naglasnomu tipu *c*, npr. *rъnъ (2008: 427), *êzero, êzerъ (2008: 148), *slôvo (2008: 454), ili su uključene dvjema paradigmama, npr. *smêxъ, koja je pripadala tipu *b* i vjerojatno tipu *c* (2008: 456), *zarъ, koja je pripadala naglasnim tipovima *b* i *c*.

²⁶ Neke su među imenicama ovoga tipa u recentnoj literaturi o čakavskim akcenatskim tipovima uključene u različite tipove. Primjerice, imenica je *kunpir* prema ostvaraju u govoru Orbanica (Langston 2006: 167, preuzeto prema Kalsbeek 1998.) uključena (s imenicama u kojih je *â* naglasak na finalnom slogu osnove, uglavnom novijim primljenicama tipa *štajun*) u tip *a* (u nekim govorima u kosim padežima množine takve imenice podliježu akcenatskoj alternaciji, tj. regresivnom pomicanju siline s vokala nastavka na prethodni dugi slog, vjerojatno analogijom prema naglascima u tipu *c*, usp. Langston 2007: 167), dok je u *Grobničkom govoru XX. st.*, poput starijih primljenica tipa *oltar*, uključena u tip *b* (Lukežić – Zubčić 2007: 83), kao i u novaljskom govoru. Jednako je s još nekim imenicama, npr. imenica *dvor* u grobničkom je govoru u značenju 'tor za stoku i pastirska nastamba na planinskom pašnjaku' tipa *b* (Lukežić – Zubčić 2007: 82, 241), a u govoru je Vrgade (u značenju 'dvoriste'), primjerice, dijelom tipa *a* zahvaljujući inovativnu povlačenju siline (*dvôr*: G jd. *dvôra*, usp. Langston 2006: 167 prema Jurišićevim podacima u *Govoru otoka Vrgade*). U novaljski je govor, kao i u ostale paške čakavske govore, većina imenica tipa *štajun* ušla kao tip *b*.

²⁷ Dvojni su oblici u praslavenskom u prvom redu u L mn. (pa i u IG mn.) imenica *m. r.* naglasnoga tipa *b* u akcentološkoj literaturi držani i razlogom dvojnih oblika u istim padežima imenica *s. r.* naglasnoga tipa *b*: »naglasak je povučen, u skladu s glasovnim pravilima, regresivno na prethodni slog i rezultirao je neo-akutom«, a analoški je preuzet u ostale množinske oblike (Stang 1965: 69, 82–83). U recentnoj se literaturi regresivan pomak naglasaka u spomenutim padežima tumači »kao pravilo koje obilježuje nastavke ovih oblika nemetričnima« (Langston 2006: 163). U novaljskom su govoru danas usustavljeni sinkretički oblici DLI mn.

²⁸ Navezak *-n* u DLI mn. svih triju vrsta može i izostati u govoru. Većina ga govornika ovjerava, stoga se u primjerima nabrojanim u ovom radu uvijek piše.

čōk: G mn. čōkov, DLI mn. čōciman ('panj'); pānj: G mn. pānjev, DLI pānjiman

1.1. prednaglasna duljina na vokalu osnove i â naglasak na vokalu nastavka u NGDAL jd., NAVDLI mn.; â naglasak na vokalu osnove u V i na vokalu nastavka u I jd. i G mn., npr. *njōrē*: G jd. *njōrā*, D jd. *njōrū*, A jd. *njōrā*, I jd. *njōrōn*, G mn. *njōrōv*, DLI *njōrīman* ('gnjurac')

Āntē; *tōrē* ('čovjek slijep na jedno oko'); *Frānē*; *Jūrē*; *Krēšō*; *Mātē*: V jd. *Mâte*; *Stēvō*; *Šōnjē*; *Tōnē*; *Vlādē*: V jd. *Vlāde*

2. â naglasak na vokalu osnove u V jd. (s â kao rezultatom duljenja u dije-lu imenica ili na mjestu na kojem se u drugim oblicima ostvaruje prednaglasna duljina) i rijetko u GDLI mn. (uglavnom s â kao rezultatom duljenja u dijelu imenica, u 2.1. i 2.2. i rezultatom pomaka siline na prednaglasnu duljinu u dije-lu imenica; rjeđe â naglasak na vokalu nastavka u DLI mn. u dijelu imenica ili dublete, a â naglasak na vokalu nastavka u G mn. u dijelu imenica ili dublete, posebice u 2.1.) te na vokalu nastavka u GD(A)L jd. i u NAV mn. (iznimno â naglasak na vokalu osnove ili dublete); â naglasak na jedinom ili dočetnom vo-kalu osnove u N(A) jd. te na vokalu nastavka u I jd., npr. *kōnj*: G jd. *konjā*, V jd. *kōnju*, I jd. *konjēn*, N mn. *konjī*, G mn. *kōnjev*, DLI mn. *kōnjiman*

bōb; *čēvtvtāk*; *dāž*; *Gāj*; *grōzd*; *kabāl*: D mn. *kābliman*; *konāc*; *kotāl*: D mn. *kōtliman*; *posāl*; *ocāt*; *ogānj*; *oiāt*; *prasāc*: V jd. *prāšče*, G mn. *prāsac/prāšcev/prāšcev*, DLI *prāšciman/prāsciman*; *praščār* ('svinjac'); *škōlj*; *tlōh*; *vōl*; *žār*

2.1. s prednaglasnom duljinom u svim oblicima osim u oblicima u kojima je silina prebačena na vokal osnove,²⁹ npr. *počētāk*: G jd. *počētā*, L jd. *počētķū*, I jd. *počētķōn*, N mn. *počēcī*, G mn. *počētķōv*, DLI mn. *počēcīman*

čīčāk; *dōlāc*: G mn. *dōlcēv*, DLI mn. *dōlcīman*; *imētāk*: DLI mn. *imēcīman*; *jāpān* ('vapno'); *klānāc*: G mn. *klāncev*, DLI mn. *klāncīman*; *kōtāc* ('obor za ovce'); *līsāc*:³⁰ V jd. *lišče/=N*, G mn. *līscōv/līscēv/līščēv/līscov*, DLI mn. *līscīman*; *māčāk*:³¹ G jd. *māškā*, G mn. *māškōv*, N mn. *māščī*, DLI mn. *māščīman*; *pētāk*: N mn. *pēcī*; *počītāk* ('počinak'); *posvītāk* ('krpeni okrugao podmetak za posudu koja se nosi na glavi'); *rāžānj*; *sājām*; *slīpāc*: DLI mn. *slīpcīman/slīpcīman*; *sūdāc*: G mn. *sūcev*, DLI mn. *sūcīman*; *šīpāk*; *tēlāc*; *tētāc*: V jd. *tēče*, N mn. *tēcī*: G mn. *tēcōv*

²⁹ Ovomu bi podtipu pripadala i imenica *Vāzān* ('Uskrs'), ali u ostalim padežima očekiva-na duljina izostaje (npr. G jd. *Vazmā*).

³⁰ Leksem označuje i 'lisca' i 'liscu'.

³¹ U V ovjeren je samo lik imenice II. vrste *māško*. Najčešće leksem *māška* označuje i 'mačka' i 'mačku'.

2.2. s prednaglasnom duljinom u oblicima u kojima je naglasak na vokalu nastavka, npr. N jd. *bolesnîk*: G jd. *bolesnikà*, L jd. *bolesnikû*, I jd. *bolesnikôn*, N mn. *bolesnîcî*, G mn. *bolesnîkov*, DLI mn. *bolesnîciman*

andêl; *bokûn* ('komad'); *bumbâk* ('pamuk'); *čuvâr*; *dêl*; *dvôr* ('dvorište'); *fermentûn* ('kukuruz'); *glavâr*; *klabûk* ('šešir'); *kljûč*; *kljûn*; *kunpîr*; *lancûn* ('plahta'); *minût*; *nôž*; *Pâg*; *palingâr* ('pomagalo za hvatanje riba u obliku dugačke niti na koju su u stanovitim razmacima privezane udice'); *pûž*; *rukâv*; *sapûn*; *smîh*; *strîc*; *stûp*; *štâp*; *štajûn* (1. 'godišnje doba, dio godine', 2. 'vrijeme koje najbolje odgovara za neku djelatnost'); *zidâr*; *zvonîk*; *žmûlj* ('čaša'), ali *grîh*: N mn. *grîsi*; *težâk*: N mn. *težâcî/težâci*

b) *I. vrsta, s. r.*

1. â naglasak na vokalu nastavka u NGDAL jd. *te* u NAV mn. *i* u DLI mn. (uz â/ â naglasak kao rezultat duljenja na vokalu osnove u dijelu imenica); â naglasak na jedinom ili dočetnom vokalu osnove u G mn. (uz â naglasak uglavnom na *r* i na slogu osnove pred slogom s nepostojanim *-a-*, a â naglasak na vokalu nastavka *-ov* u dijelu imenica analogijom prema imenicama m. r.) i na vokalu nastavka u I jd.; â naglasak na vokalu nastavka ili â naglasak na vokalu osnove u V jd. Unutar ovoga podtipa razlikuju se varijante s obzirom na stupanj inovativnosti.³²

a) s naglaskom na vokalu nastavka u GDLI mn.,³³ npr. *karò*: G jd. *karà*, L jd. *karû*, N mn. *karà*, G mn. *karôv*, DLI mn. *karîman* ('kola s konjskom zapregom')

dr(e)škò: G mn. *dr(e)škôv*, DLI mn. *dr(e)ščîman* ('držak, držak alata'); *sedlò*: L jd. *sedlû*, N mn. *sedlà*, G mn. *sedlôv*, L mn. *sedlîman*; *slebrò*: G jd. *slebrà*, L jd. *slebrû*, I jd. *slebrôn*

b) s naglaskom na vokalu osnove u GDLI mn., npr. *selò*: G jd. *selà*, L jd. *selû*, I jd. *selôn*, N mn. *selà*, G mn. *sêl*, D mn. *sêliman*

dobà; *drvò*: L jd. *drvû*, G mn. *dřv*; *kilò*: G mn. *kîl/kîli*, DLI *kîliman*; *krelcè*; *krelò*: L jd. *krelû*, G mn. *krêl*, DLI mn. *krêliman*; *percè*; *però*: V jd. *però*, G mn. *pêr*; *rešetò*: NAV mn. *rešetà*, G mn. *rešêt*; *stegnò*: L jd. *stegnû*, G mn. *stêgan*; *vretenò*: G mn. *vretên*, DLI mn. *vretêniman*

³² C. S. Stang navodi da su u "srpsko-hrvatskim" dijalektima pomaknuti naglasci u množinskim oblicima samo ako je ista pojava i u imenica naglasnoga tipa *b* m. r. (1965: 83). I K. Langston upozorava da se može javiti povlačenje »naglasaka u I i L (ili GL) mn. kao u imenicama m. r. istoga naglasnoga tipa« (2006: 171). U govoru Novalje, u kojem je uspostavljen sinkretizam DLI mn. (uz neke relikte zasebnih oblika D ili L), jednako je i u D.

³³ Imenice koje imaju samo jedninu uključene su u prvu varijantu podtipa, npr. *slebro*.

c) s naglaskom na vokalu osnove u svim množinskim oblicima, npr. *lebrò*: G jd. *lebrà*, L jd. *lebrù*, I jd. *lebrôn*, N mn. *lêbra*, G mn. *lëbar*, I mn. *lëbriman* ('rebro')³⁴

govnò: V jd. *gôvno*, N mn. *gôvna*, G mn. *gòvan*, DLI *gôvniman*; *pletè*: N mn. *plèta*; G mn. *plét*, L mn. *na plètiman* (1. 'plečka', 2. 'pleća'); *staklò*: N mn. *stàkla*, G jd. *stakâl*, DLI mn. *stâkliman*; *veslò*: N mn. *vêsla*, G mn. *vesâl*, DLI mn. *vêsliman*

1.1. s prednaglasnom duljinom u oblicima u kojima je naglasak na vokalu nastavka, npr. *gnjâzdò*: G jd. *gnjâzdä*, L jd. *gnjâzdù*, I jd. *gnjâzdôn*, N mn. *gnjâzdä*, G mn. *gnjâzd*, DLI mn. *gnjâzdîman*

jâpnò; *krilò*: DLI mn. *krîlîman*; *mlîkò*; *pîsmò*; *plâtnò*; *vînò*

2. â naglasak na vokalu nastavka jedninskih oblika i u DLI mn. (uz â naglasak na vokalu osnove); â naglasak na vokalu osnove u G mn. te na vokalu nastavka u I jd. i u NA mn., npr. *jezerò*: NA mn. *jezerâ*, G mn. *jezêr*, DLI mn. *jezerîman*

slovò: L jd. *slovù*, I jd. *slovôn*, NA mn. *slovâ*, G mn. *slôv*, D mn. *slôviman*

3. â naglasak na vokalu nastavka u svim oblicima, npr. NAV jd. *pitê*, G jd. *pitâ*, DL jd. *pitû*, I jd. *pitên*

sudê; *vofé*

b) II. vrsta, ž. r.

1. â naglasak na vokalu osnove u V jd. i mn. i na vokalu nastavka u NDAL jd. i u NADLI mn.; â naglasak na vokalu osnove u G mn. (ali s â naglaskom na slogu osnove pred slogom s nepostojanim -a-) i na vokalu nastavka u GI jd., npr. *ženà*: G jd. *ženê*, DL jd. *ženî*, A jd. *ženü*, V jd. *žèno*, I jd. *ženôn*, NA mn. *ženè*, G mn. *žên*, DLI mn. *ženâmin*

buhà: A jd. *buhû*; *kafà*; *kozà*; *mejà*; *mužnjà*; *sestrà*: G mn. *sèstar*, DLI mn. *sestrâmin*

1.1. s prednaglasnom duljinom u svim oblicima osim u DLI mn.³⁵ i â naglaskom u V jd. i mn. na mjestu na kojem se u ostalim oblicima nalazi prednaglasna duljina, npr. *brīgà*: G jd. *brīgê*, A jd. *brīgü*, V jd. *brīgo*, L jd. *brīgî*, I jd. *brīgôn*, N mn. *brīgè*, G mn. *brīg*, DLI mn. *brīgâmin*

³⁴ U govoru je Novalje očuvana pripadnost ove imenice izvornomu, praslavenskomu i općeslavenskomu naglasnomu tipu *b* (*rebrò, Derksen 2008: 433), dok je, primjerice, u grobničkom govoru priključena naglasnomu tipu *c* (Lukežić – Zubčić 2007: 86).

³⁵ Jednako je opservirano i drugdje na čakavskom području, npr. u govoru Vrgade (Langston 2006: 148 prema Jurišićevu *Govoru otoka Vrgade*).

gljīstā; Gōspē, G jd. Gōspē, D jd. Gōspī, A jd. Gōspū, I jd. Gōspôn; hrānā; Kātē: V jd. Kāte; lāzā; Lūcē: V jd. Lūce; Mārē; mēnā; mūkā ('brašno'); *pīlā; snāgā; trāvā; Ūrē; ūžbā* ('uštap'); *vāgā*

2.3. Naglasni tip *c*³⁶

*c) I. vrsta, m. r.*³⁷

Uključuje imenice koje su imale naglasak na vokalu nastavka *-u* u L jd.³⁸ i u kosim padežima u množini, a u ostalim padežima na početnom slogu osnove (Stang 1965: 74–75, Langston 2006: 156).

1. â naglasak na vokalu osnove u N jd.; â naglasak na vokalu osnove u GD(A) VI jd. i NGDAVLI mn. te na vokalu nastavka u L jd., npr. brôd: G jd. bròdu, L jd. brođū, I jd. bròdon, N mn. bròdi, G jd. bròdov, DLI mn. bròdiman

drôb: L jd. drobū, I jd. dròbon, DLI mn. dròbiman; *nôs:* L jd. nosū, DLI mn. nòsiman

³⁶ Neke su imenice u ovaj tip prešle iz drugih tipova, primjerice imenica *jāto*: NA mn. *jatā*: G mn. *jāt* u praslavenskom je i u općeslavenskom jeziku pripadala naglasnomu tipu *a* (*ēto, Derksen 2008: 154), imenica *zvēzdā*: A jd. *zvēzdu* pripadala je naglasnomu tipu *b* (*gvēzdā, Derksen 2008: 195), imenica *pāmet* pripadala je naglasnomu tipu *a*, kojega je i danas dijelom, ali je priključena i ovomu tipu (v. bilješku 15 u ovom radu).

³⁷ Dio je jednosložnih imenica za 'neživo' (npr. *led, med*), kao i neke jednosložne imenice za 'živo' (npr. *brav, muž*), koje su imale â naglasak na vokalu nastavka u L jd. i većina višesložnih imenica koje su imale i prednaglasnu duljinu na osnovi i â naglasak na vokalu nastavka u L jd., a danas, uz naglaske na osnovi u ostalim oblicima, imaju â naglasak i na vokalu osnove u L jd. (npr. *golub, korak*), prešao u naglasni tip *a*. Rijetke su među zabilježenim imenice koje su u praslavenskom i općeslavenskom pripadale ovomu tipu danas dijelom naglasnoga tipa *b* ili i tipa *b* (*panj, smih, žar*...). Imenica *mīsec*: N mn. *mīēci* (u praslavenskom i u općeslavenskom naglasni tip *a*: *mēsēcъ, Derksen 2008: 312), ovdje je priključena naglasnomu tipu *c* (kao i imenica s. r. *nēbo*, u praslavenskom i u općeslavenskom imenica naglasnoga tipa *c*) jer su današnji likovi vjerojatno rezultat kasnijega povlačenja siline s vokala nastavka (usp. u govoru Vrgade: G mn. *mīšēci/mīsecōv*, Langston 2006: 158 prema Jurišićevu *Govoru otoka Vrgade*). Neke imenice u različitim čakavskim govorima pripadaju različitim naglasnim tipovima, primjerice imenica *kapus* u govoru je Orbanića sastavnica naglasnoga tipa *a* (Langston 2006: 167 prema Kalsbeek 1998.), dok je u grobničkom govoru, kao i u govoru Novalje, dijelom tipa *c* (Lukežić – Zubčić 2007: 85).

³⁸ Kada je u ovom padežu nastavak glavne deklinacije *-e* ili *-i* (<-ē), silina je na osnovi (Langston 2006: 257, Zubčić 2010: 158). U nekoliko je čakavskih govora zabilježen i naglasak na tim nastavcima (Langston 2006: 158, Zubčić 2010: 158). Naglašen nastavak *-u* iz *u*-deklinacije (naglasni tip *c*) i u hrvatskim su govorima preuzele imenice za 'neživo' (v. i Kapović 2010: 80, 89), a u pojedinim govorima i imenice za male životinje i za kukce (Stankiewicz 1993: 123, bilj. 8, Kapović 2010: 80, bilj. 142). O imenicama za 'živo' u mnogim čakavskim govorima jednako je zaključio K. Langston prema vlastitim istraživanjima i prema zapisima u literaturi, a upozorio je i na naglasak na vokalu nastavka u imenica koje označuju male ili domaće životinje (u jugoistočnim čakavskim govorima; 2006: 158–161). U govoru Novalje imenica *crv*, primjerice, danas je priključena naglasnomu tipu *a*.

1.1. prednaglasna duljina na vokalu osnove i â naglasak na vokalu nastavka u L jd. uz dublete s â naglaskom na vokalu osnove u dijelu imenica ili samo s potonjom mogućnošću u imenica za ‘živo’; â naglasak na vokalu osnove u ostalim oblicima jednine i u NAV mn.; u GDLI mn. ostvaruju se u dijelu imenica dublete kao rezultat starije dvojnosti: u G mn. â naglasak na vokalu osnove ili na vokalu nastavka,³⁹ u DLI mn. â naglasak na vokalu osnove ili â/â naglasak na vokalu nastavka,⁴⁰ npr. *rêp*, G jd. *rêpa*, L jd. *rêpũ*, I jd. *rêpon*, G mn. *rêpov*, DLI mn. *rêpiman*

cvêt: L jd. *cvêtũ/cvêtu*;⁴¹ *dân*: L jd. *dānũ*, G mn. *dân*, DLI mn. *dāniman*; *fil*: L jd. *filũ* (‘kralježnica’); *grād*: L jd. *grādũ*, I jd. *grādon*, N mn. *grādi*, G mn. *grādov*, L mn. *grādih/grādiman*; *krũg*: L jd. *krũgũ/krũgu*, G mn. *krugov*,⁴² DLI mn. *kruzĩman*; *list*: L jd. *listũ/listu*, G mn. *listov*,⁴³ DLI mn. *listiman*; *mĩh*, L jd. *mĩhũ*, G mn. *mihov/mĩhov*; *mĩr*: L jd. *mĩrũ*, I jd. *mĩron*; *mrāk*: L jd. *mrākũ*; *pĩr*: L jd. *pĩrũ*, G mn. *pĩrev*; *pĩz*: L jd. *pĩzũ* (‘uteg’); *plĩsanj*: G jd. *plĩšnja*, L jd. *plĩšnjũ*; *prāh*: L jd. *prāhũ*; *rōl*: L jd. *rōlũ* (‘pećnica’); *rũb*: L jd. *rũbũ*, G mn. *rubov*, DLI mn. *rubĩman*; *slēd*: L jd. *slēdũ* (‘slijed, trag’); *snĩg*: L jd. *snĩgũ*; *stān*: L jd. *stānũ*, G mn. *stānov*, DLI mn. *stanĩman*; *svĩt*: L jd. *svĩtũ*; *špāg*, L jd. *špāgũ*, I jd. *špāgon*, G mn. *špāgov* (‘tanji konopčić, uzica’); *vlās*: L jd. *vlāsũ*, I jd. *vlāson*, G mn. *vlāsi*, A mn. *vlāsi*, DLI mn. *vlāsiman*; *vrāg*: G mn. *vragov*; *vrāt*: L jd. *vrātũ*, G mn. *vratov*; *zĩd*: L jd. *zĩdũ*, G mn. *zĩdov/zĩdov*, L mn. *zĩdĩh/zĩdih*, DLI mn. *zĩdĩman/zĩdĩman*; *zũb*: L jd. *zũbũ/zũbu*, I jd. *zũbon*, G mn. *zũbov*, DLI mn. *zũbĩman/zũbĩman*, ali

brāv: L jd. *brāvu*, G mn. *bravov/brāvov*, DLI mn. *brāviman*; *sĩn*: L jd. *sĩnu*, G mn. *sinov*, DLI mn. *sinĩman/sĩnĩman*

2. â naglasak na vokalu osnove u jedninskim oblicima, â naglasak na vokalu osnove u množinskim oblicima: *mĩsec*: N mn. *misēci*

c) I. vrsta, s. r.⁴⁴

³⁹ Dvojnost mjesta naglasaka na vokalu osnove i na vokalu nastavka u GL mn. u literaturi se datira u praslavensko razdoblje, u njegovoj je završnoj fazi silina pomaknuta s nastavka na osnovu (v. u recentnoj literaturi primjerice Zubčić 2010: 162).

⁴⁰ Primjeri govore u prilog tendenciji realizacije dubleta u tim padežima u svih imenica ovoga podtipa.

⁴¹ Češće se umjesto oblika množine imenice *cvet* rabi zbirna imenica *cvête*.

⁴² U govoru Novalje je, kao i u nekim drugim čakavskim govorima (npr. u govoru Hvara, Visa, usp. Langston 2006: 158, 161), zabilježena pokrata vokala osnove u množinskim padežima u kojima je naglasak ovjeren na vokalu nastavka.

⁴³ Češće se umjesto množinskih oblika ovjerava zbirna imenica *lišće*.

⁴⁴ Neke imenice s. r. što su inicijalno pripadale naglasnomu tipu *c* jer su se razlikovale vrstom naglasaka u jedninskim (dugi silazni) i množinskim (akut) oblicima u ovom govoru pripadaju naglasnomu tipu *a* jer novaljski je sustav dvoakcenatski, npr. *jāje*: N mn. *jāja* (v. primje-

Uključuje imenice koje su imale naglasak na vokalu nastavka u svim množinskim oblicima⁴⁵ (Langston 2006: 168, Lukežić – Zubčić 2007: 86–87).

1. naglasak na prvom vokalu osnove u jedninskim oblicima; â naglasak na vokalu osnove u G mn. (iznimno dublete s â naglaskom na vokalu nastavka) i na vokalu nastavka u NAV mn.; ă naglasak na vokalu osnove u DLI mn., npr. râme: G jd. *râmena*, NA mn. *ramenâ*, G mn. *ramên*, DLI mn. *ramêniman*

brîme: NAV mn. *brimenâ*; *brînce:* NAV mn. *brincâ* ('malo, lako breme'); *îme:* NAV mn. *imenâ*; *jăto:* NA mn. *jatâ*, G mn. *jât*; *mêsto:* G mn. *mestî*;⁴⁶ *plême:* NAV mn. *plemenâ*, DLI mn. *plêmeniman*; *prêzime:* NAV mn. *prezimenâ*; *sîme;* *ţîme:* N mn. *timenâ*, *vrîme:* G jd. *vrîmena*, NAV mn. *vrimenâ*, DLI mn. *vrimêniman*

1.1. s prednaglasnom duljinom u svim oblicima izuzev u V jd. u kojem je silina na vokalu na kojem je u drugim oblicima prednaglasna duljina: čeljādē: G jd. *čeljādēta*, V jd. *čeljāde*, I jd. *čeljādên*

2. â naglasak na vokalu osnove u jedninskim oblicima, â naglasak na vokalu osnove u množinskim oblicima: nêbo, I jd. *nêbon*, NA mn. *nebêsa*, D mn. *nebêsiman* (u molitvi)

c) II. vrsta, ž. r.

1. naglasak na vokalu osnove u AV jd. i u NAVmn., â naglasak na vokalu nastavka u N jd. (uz pomak siline na osnovu u dijelu imenica⁴⁷ i â naglasak kao rezultat duljenja ili dublete), u DL jd. i u DLI mn.; â naglasak na vokalu osnove u G mn. i na vokalu nastavka u GI jd., npr. nogă: G jd. *nogê*, A jd. *nôgu*, L jd. *nogî*, I jd. *nogôn*, NAV mn. *nôge*, G mn. *nôg*, DLI mn. *nogămin*

re pod tipom a, I. vrsta, s. r.). Imenice *slovô:* N mn. *slovâ* i *jezerô:* N mn. *jezerâ*, što su u praslavenskom i u općeslavenskom jeziku bile dijelom naglasnoga tipa c, danas pripadaju tipu b (jedninski bile dijelom tipa c (Lukežić – Zubčić 2007: 87, a rekonstrukcije za praslavenski i općeslavenski pripadaju naglasnoj paradigmi a: *bêrmę, Derksen 2008: 37; *ôrmo, *ôrme, Derksen 2008: 375; *sêrmę, Derksen 2008: 446 itd.). Paški govori nisu dijelom sjeverozapadnoga čakavskog areala (u njima ne postoji sustavna sjevernočakavska metatonija ni u jednoj kategoriji), ali i naglasak tih imenica u ovom govoru ide u prilog pretpostavci o njihovoj pripadnosti naglasnomu tipu c.

⁴⁵ S. Zubčić pretpostavlja da su u čakavskim sjeverozapadnim govorima i imenice n-deklinacije bile dijelom tipa c (Lukežić – Zubčić 2007: 87, a rekonstrukcije za praslavenski i općeslavenski pripadaju naglasnoj paradigmi a: *bêrmę, Derksen 2008: 37; *ôrmo, *ôrme, Derksen 2008: 375; *sêrmę, Derksen 2008: 446 itd.). Paški govori nisu dijelom sjeverozapadnoga čakavskog areala (u njima ne postoji sustavna sjevernočakavska metatonija ni u jednoj kategoriji), ali i naglasak tih imenica u ovom govoru ide u prilog pretpostavci o njihovoj pripadnosti naglasnomu tipu c.

⁴⁶ V. bilješku 19 u ovom radu.

⁴⁷ O utjecaju naglaska na vokalu osnove u A jd. i u NA mn. na oblike u kojima je naglasak primarno bio na vokalu nastavka u dijelu imenica ž. r. v. Langston 2006: 145.

dicà: G jd. *dicê*, A jd. *dicu*, V jd. *dico*; *dobà*, A jd. *dòbu*; *lozà*: A jd. *lòzu*; *rosà*: A jd. *ròsu*; *vodà*: G jd. *vodê*, A jd. *vòdu*, L jd. *vodī*, I jd. *vodôn*; *zorà*: A jd. *zòru*; ali *dâska*, G jd. *daskê*, L jd. *daskī*, A jd. *dâsku*, NAV mn. *dâske*, G mn. *dasâk*, DLI mn. *daskâmin*; (*j*)*igla*: G mn. (*j*)*igâl*, DLI mn. (*j*)*iglàmin*; *ofcà/ovcà/ôvca/ôfca*, A jd. *ôvcu/ôfcu*, NA mn. *ôvce/ôfce*, G mn. *ovâc*, DLI mn. *ovcâmin*

1.1. prednaglasna duljina na vokalu osnove u NDL jd. i â naglasak na vokalu nastavka u NDL jd. i DLI mn.⁴⁸; â naglasak na vokalu osnove u AV jd. i u NGAV mn., a prednaglasna duljina i â naglasak na vokalu nastavka u GI jd., npr. *rūkà*: G jd. *rūkê*, A jd. *rûku*, L jd. *rūkī*, I jd. *rūkôn*, NAV mn. *rûke*, G mn. *rûk*, DLI mn. *rukâmin*

brādà: A jd. *brâdu*; *dūšà*: A jd. *dūšu*; *glāvà*: A jd. *glâvu*; *grānà*: A jd. *grânu*; *grēdà*: A jd. *grēdu*; *pētà*: A jd. *pētu*; *plēnà*: A jd. *plēnu*; *stēnà*: A jd. *stēnu*; *strānà*: A jd. *strânu*; *zīmà*: A jd. *zīmu*; *zvēzdà*: A jd. *zvēzdu*

2. â naglasak na vokalu osnove u DVL jd., NAV mn. i na vokalu nastavka u DLI mn. (dubleta s â naglaskom na vokalu starijega, kraćega nastavka); â/â naglasak na vokalu osnove u NA jd., a â naglasak na vokalu nastavka u GI jd. i u G mn. (na vokalu osnove u imenici *kokoš*): NA jd. *hîêr*: G jd. *hîêrê*, DVL jd. *hîêri*, I jd. *hîêrôn*, NAV mn. *hîêre*, G mn. *hîêrī*, DLI mn. *hîêrâmin*; NA jd. *kôkoš*, G jd. *kokošê*, DL jd. *kôkoši*, V jd. *kôkošo*, I jd. *kokošôn*, NAVmn. *kôkoše*, G mn. *kokoš*, DLI mn. *kokošâmin*/D mn. *kokošan*

c) III. vrsta, ž. r.⁴⁹

1.1. â naglasak na vokalu osnove u GDV jd. i u NAV mn., u L jd. i u DLI mn. na vokalu nastavka ili na vokalu osnove; â naglasak na vokalu osnove u NA jd. i na vokalu nastavka u I jd. i G mn., npr. *nôt*: GDV jd. *nôti*, L jd. *notī*, A jd. *nôtī*, I jd. *noťôn*, NA mn. *nôti*, G mn. *noťī*, DLI mn. *noťiman*

kôst: GDVL jd. *kôsti*, I jd. *košťôn*;⁵⁰ *pêť*: DLI mn. *pěťiman*; *sôl*: GDVL jd. *sôli*, I jd. *soljôn*

1.1.1. â naglasak na osnovi u NGDAVjd. i NGDAVLI mn. i na nastavku u I jd., ali prednaglasna duljina i zadržan â naglasak na nastavku u L jd., npr. *mâst*, G jd. *mâsti*, L jd. *māstī*, I jd. *mašťôn*, ali

mîsal: L jd. *mîsli*, I jd. *mišljôn*, DLI mn. *mîsliman*

⁴⁸ Takvo je izostajanje prednaglasne duljine svojstveno i drugim čakavskim govorima, npr. grobničkomu, ali ne u tolikom opsegu (usp. primjerice Lukežić – Zubčić 2007: 88).

⁴⁹ Među ovim je imenicama rijetko očuvan naglasak na vokalu nastavka u L jd., ali jest u I jd. u svim primjerima u kojima je zabilježen. Dio imenica koje su u praslavenskom i u općeslavenskom pripadale naglasnomu tipu *c* u novaljskom su govoru priključene tipu *a* (npr. *mladost*, *zvir*), a neke su zbog dubletnih likova u pojedinim padežima, kao što je istaknuto, uključene i u tip *c* i u tip *a* (npr. *pamet*).

⁵⁰ Umjesto množinskih oblika rabi se zbirna imenica *kôšće*.

1.2. **â naglasak na vokalu osnove u NGDAV jd. i u NDAVLI mn. te u L jd.** (uz dublete s **â naglaskom na vokalu nastavka**); **â naglasak na vokalu nastavka u I jd. i u G mn.** (uz dublete s **â naglaskom na vokalu osnove**), npr. NA jd. *bòlest*: GDVL jd. *bòlesti*, I jd. *boleštôn*, G mn. *bolestî*, DLI mn. *bòlestiman*

křv: L jd. *křvi*, I jd. *krvljôn*; N mn. *ôči*: G mn. *očiju*; *pâmet*: L jd. *pameti*/*pâmeti*, I jd. *pamêtôn/pâmeti*; N mn. *ûši*: G mn. *ušiju*; *vêčer*: G mn. *večerî*; *vřst*: GDL jd. *vřsti*, G mn. *vřstî/vřsti*.⁵¹

Literatura:

- DERKSEN, RICK 2008. *Etymological Dictionary of the Slavic Inherited Lexicon*. Leiden – Boston: Koninklijke Brill NV.
- DYBO, VLADIMIR A. 1981. *Slavjanskaja akcentologija: Opyt rekonstrukcii sistemy akcentnyh paradigm v praslavjanskom*. Moskva: Nauka.
- DYBO, VLADIMIR A.; GALINA I. ZAMJATINA; SERGEJ L. NIKOLAEV 1990. *Osnovy slavjanskoj akcentologii*. Moskva: Nauka.
- HOLZER, GEORG 1995. Die Einheitlichkeit des Slavischen um 600 n. Chr. und ihr Zerfall. *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, 41, Wien, 55–89.
- HOLZER, GEORG 2007. *Historische Grammatik des Kroatischen. Einleitung und Lautgeschichte der Standardsprache*. Frankfurt am Main – Berlin – Bern – Bruxelles – New York – Oxford – Wien.
- HOUTZAGERS, H. P. 1985. *The Čakavian dialect of Orlec on the Island of Cres*. Amsterdam: Rodopi.
- HOUTZAGERS, H. P. 1987. On the phonology and morphology of the Čakavian dialects spoken on the Island of Pag. *Dutch Studies in South Slavic and Balkan Linguistics* (= *Studies in Slavic and General Linguistics*), 10, Amsterdam, 65–90.
- HOUTZAGERS, H. P. 1999. *The Kajkavian Dialect of Hidegség and Fertőhomok*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi.
- HOUTZAGERS, H. P.; ELENA BUDOVSKAJA 1996. Nominal and verbal inflexion in the Čakavian dialect of Kali on the island of Ugljan. *Studies in South Slavic and Balkan Linguistics* (= *Studies in Slavic and General Linguistics*), 23, Amsterdam, 143–166.
- ILLIČ-SVITYČ, VLADISLAV M. 1963. *Imennaja akcentuacija v baltijskom i slavjanskom*. Moskva: Izdatel'stvo Akademii Nauk SSSR.
- IVŠIĆ, STJEPAN 1911. Prilog za slavenski akcent. *Rad JAZU*, 187, Zagreb, 133–208.

⁵¹ U DLI mn. zabilježen je jedino lik *vřstâmin*, s nastavkom tipičnim za II. vrstu, ž. r.

- IVŠIĆ, STJEPAN 1971. *Izabrana djela iz slavenske akcentuacije (Gesammelte Schriften zum slavischen Akzent)*, mit einer Einleitung sowie Berichtigungen und Ergänzungen des Verfassers herausgegeben von Christian Alphonsus van der Berk, Slavische Propyläen, Texte in Neu- und Nachdrucken. Band 96. München: Wilhelm Fink Verlag.
- JUNKOVIĆ, ZVONIMIR 1973. Prilog za suvremenu čakavsku dijalektologiju. *Čakavska rič*, 1, Split, 7–37.
- KALSBECK, JANNEKE 1998. *The Čakavian Dialect of Orbančići near Žminj in Istria*. Amsterdam–Atlanta: Rodopi.
- KAPOVIĆ, MATE 2005a. Naglasak praslavenske riječi ѕѣрдѣce. *Croatica et Slavica Iadertina*, 1, Zadar, 125–133.
- KAPOVIĆ, MATE 2005b. Nove duljine u hrvatskom jeziku (nakon općeslavenskoga razdoblja). *Filologija*, 44, Zagreb, 51–62.
- KAPOVIĆ, MATE 2005c. The *vòl'ǎ-type accent in Slavic. *Tones and Theories: Proceedings of the International Workshop on Balto-Slavic Accentology*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 89–104.
- KAPOVIĆ, MATE 2006. Naglasne paradigme o-osnova muškoga roda u hrvatskom. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 32, Zagreb, 159–172.
- KAPOVIĆ, MATE 2007. Naglasne paradigme imeničnih i-osnova u hrvatskom. *Croatica et Slavica Iadertina*, 3, Zadar, 71–79.
- KAPOVIĆ, MATE 2008a. O naglasku u staroštokavskom slavonskom dijalektu. *Croatica et Slavica Iadertina*, 4, Zadar, 115–147.
- KAPOVIĆ, MATE 2008b. Razvoj hrvatske akcentuacije. *Filologija*, 51, Zagreb, 1–39.
- KAPOVIĆ, MATE 2010. Naglasak o-osnova muškoga roda u hrvatskom – povijesni razvoj. *Filologija*, 54, Zagreb, 51–109.
- LANGSTON, KEITH 1998. On the Boundary of Morphology and Phonology: Accentual Alternations in the Čakavian Nominal Inflection. *Balkanistica*, 11, Wilkes-Barre, Pennsylvania, 31–54.
- LANGSTON, KEITH 1999. Analyzing the accentual patterns of Čakavian dialects. *HDZ*, 11, Zagreb, 1–21.
- LANGSTON, KEITH 2003. Derivational vs. non-derivational approaches: Phonologically Opaque Alternations of Quantity in the Čakavian Dialects. *Die Welt der Slaven*, 48, München – Konstanz, 169–186.
- LANGSTON, KEITH 2005. Common Slavic accentual paradigm (d): A reevaluation of evidence from Čakavian. *Tones and Theories: Proceedings of the International Workshop on Balto-Slavic Accentology*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 121–150.

- LANGSTON, KEITH 2006. *Čakavian Prosody, The accentual Patterns of the Čakavian Dialects of Croatian*. Bloomington: Slavica.
- LISAC, JOSIP 2003. *Hrvatska dijalektologija 1. Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LISAC, JOSIP 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LUKEŽIĆ, IVA 1990. *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
- LUKEŽIĆ, IVA; SANJA ZUBČIĆ 2007. *Grobnički govor XX. stoljeća*. Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
- MATASOVIĆ, RANKO 2005. On the accentuation of the earliest Latin and Romance loanwords in Slavic. *Tones and Theories: Proceedings of the International Workshop on Balto-Slavic Accentology*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 105–119.
- MATASOVIĆ, RANKO 2008. *Poredbenopovijesna gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- MOGUŠ, MILAN 1966. Današnji senjski govor. *Senjski zbornik*, II, Senj, 1–152.
- MOGUŠ, MILAN 1970. *Čakavsko narječje. Fonologija*. Zagreb: Školska knjiga.
- NEWKLOWSKY, GERHARD 1970. Akcenatski sistemi čakavskih govora u Gradišću. *ZFL*, 13/1, 195–204.
- NEWKLOWSKY, GERHARD 1978. *Die kroatischen Dialekte des Burgenlandes und der angrenzende Gebiete*. Wien: Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- STANG, CHRISTIAN 1965. *Slavonic accentuation*. Oslo: Universitetsforlaget.
- STANKIEWICZ, EDWARD 1993. *The Accentual Patterns of the Slavic Languages*. Stanford: Stanford University Press.
- TAFRA, BRANKA 2005. *Od riječi do rječnika*. Zagreb: Školska knjiga.
- TAFRA, BRANKA 2007. Broj i rod ispočetka. *Filologija*, 49, Zagreb, 211–233.
- TIMBERLAKE, ALAN 1983a. Compensatory Lengthening in Slavic. 1: Conditions and dialect geography. *Papers on the Occasion of the Ninth International Congress of Slavists (UCLA Slavic Studies, 7)*, Kiev, Slavica: Columbus, Ohio, 207–235.
- TIMBERLAKE, ALAN 1983b. Compensatory Lengthening in Slavic. 2: Phonetic Reconstruction, *American Contributions to the Ninth International Congress of Slavists*, Kiev, Slavica: Columbus, Ohio, 293–319.
- VERMEER, WILLEM 2001. Appendix: Critical observation on the *modus operandi* of the Moscow Accentological School. *Einführung in die morphologische Konzeption der slavischen Akzentologie*, München: Werner Lehfeldt, 131–161.

- VRANIĆ, SILVANA 2002. *Govori sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu*. Rijeka: Matica hrvatska Novalja.
- VULIĆ, SANJA 2002. Narječna i dijalekatna pripadnost govora Povljane na otoku Pagu. *Čakavska rič*, XXX, Split, 91–98.
- ZUBČIĆ, SANJA 2006a. *Akcentatski tipovi imenica i glagola u sjeverozapadnim čakavskim govorima (sinkronijski i dijakronijski aspekt)*. Doktorska disertacija u rukopisu, Rijeka.
- ZUBČIĆ, SANJA 2006b. Duljenja naglašenoga vokala u sjeverozapadnim čakavskim govorima. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 32, Zagreb, 327–348.
- ZUBČIĆ, SANJA 2010. Akcentatski tip *c* u imenica muškoga roda u sjeverozapadnim čakavskim govorima. *HDZ*, 16, Zagreb, 157–170.

The Accentual Types of Nouns in the Dialect of Novalja on the Island of Pag

Abstract

The paper analyzes the accentual types of nouns in the dialect of Novalja on the island of Pag, based on the author's own field research. Nouns are divided into accentual types with regard to the place and type of the accent (and subtypes with respect to the existence of unstressed length and various degrees of innovation): type *a*, with a fixed accent on a vowel within the word stem; b) type *b*, with an accent on the grammatical ending in most or all forms; and type *c*, with an accent that alternates between the initial syllable of the stem and the grammatical ending.

Ključne riječi: hrvatski jezik, čakavsko narječje, govor Novalje, akcentatski tipovi imenica

Key words: Croatian language, Čakavian dialect group, Novalja dialect, accentual types of nouns